

РОЗДІЛ VI

Бухгалтерський облік, аналіз, статистика та математичні методи й інформаційні технології в економіці

УДК 911.3:331.5(477.82)9

Черчик Лариса,
доктор економічних наук, професор,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра менеджменту
м. Луцьк, ORCID ID: 0000-0002-3901-216X
e-mail: larysacherchyk@gmail.com

Бегун Світлана,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра обліку і аудиту
м. Луцьк, ORCID ID: 0000-0003-1689-4048
e-mail: svibeg@ukr.net

<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-181-189>

РИНОК ПРАЦІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Багатовимірне статистичне дослідження ринку праці необхідне для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на мікро-, мезо- та макrorівні. Воно включає оцінювання ринкової ситуації щодо зайнятості та безробіття, характеристику тенденцій і пропорцій ринку, визначення ефективності попиту та пропонування робочої сили. У статті представлено результати першого етапу комплексного статистичного аналізу ринку праці Волинської області за 2013-2018 роки, а саме економічної активності населення за віковими категоріями, зайнятого та безробітного населення. Здійснено порівняльний аналіз зміни чисельності економічно активного та економічно неактивного населення Волинської області з аналогічними по Україні, аналіз структурних зрушень в чисельності економічно активного населення за рівнем освіти.

Ключові слова: ринок праці, економічно активне населення, зайняте населення, безробітне населення.

Черчик Лариса,
доктор экономических наук, профессор,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра менеджмента,
г. Луцк

Бегун Светлана,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра учета и аудита,
г. Луцк

РЫНОК ТРУДА ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ: СТАТИСТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ

Многомерное статистическое исследование рынка труда необходимо для принятия обоснованных управленческих решений на микро-, мезо- и макроуровне. Оно включает оценку рыночной ситуации по занятости и безработице, характеристику тенденций и пропорций рынка, определение эффективности спроса и предложения рабочей силы. В статье представлены результаты первого этапа комплексного статистического анализа рынка труда Волынской области за 2013-2018 годы, а именно экономической активности населения по возрастным категориям, занятого и безработного населения. Осуществлен сравнительный анализ изменения численности экономически активного и экономически неактивного населения Волынской области с аналогичными по Украине, анализ структурных сдвигов в численности экономически активного населения по уровню образования.

Ключевые слова: рынок труда, экономически активное население, занятое население, безработное население.

Cherchyk Larysa,
Dr. Sc. (Economics), Professor, Lesya Ukrainka Eastern European,
National University, Head of the Department of Management,
Lutsk

Begun Svitlana,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Department of Accounting and Audit,
Lutsk

LABOR MARKET OF VOLYN REGION: STATISTICAL RESEARCH ON ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION

Introduction. Changes in the economy of Ukraine require solving the problem of forming a competitive labor market. This requires the definition of priority areas for regulation of the labor market and employment at the national and regional levels, which require adequate statistical and information-analytical support.

The purpose of the article is to conduct a multidimensional statistical analysis of the labor market of Volyn region for the period 2013-2018.

Results. A multidimensional statistical survey of the labor market is needed to make sound management decisions at the micro, meso and macro levels. It involves assessing the market situation for employment and unemployment, characterizing trends and market proportions, determining efficient demand and supply. The article presents the results of the first stage of a comprehensive statistical analysis of the Volyn region's labor market in 2013-2018, namely economic activity of the population by age categories, employed and unemployed population. Comprehensive statistical analysis showed that economic activity indicators were the best in 2016, they had worsened in 2017 and increased slightly in 2018 but did not reach levels in 2016. The level of economic activity of the region's population decreased by 13,7% over five years, the employment rate decreased by 17,1%, the unemployment rate increased by 46,2%.

A comparative analysis of trends in the number of economically active and economically inactive population of Volyn region with the same in Ukraine shows that the trends are the same, but the indicators characterizing the region's labor market in 2013-2018 are worse than in Ukraine.

Structural changes in the number of economically active population by type of education are insignificant.

Conclusions. The level of economic activity of the population of the region in the five years has significant decreased by 13,7%, the employment rate decreased by 17,1%, the unemployment rate increased by 46,2%, which is a negative trend.

Keywords: labor market, economically active population, employed population, unemployed population.

Постановка проблеми та її значення. Зміни в економіці України вимагають вирішення проблеми формування конкурентоспроможного ринку праці. Саморозвиток і пристосування ринку праці до сучасної економічної ситуації створили в країні досить суперечливі соціально-трудові

відносини. У ньому сполучені масштабна нерегламентована зайнятість, низька офіційна заробітна плата і мотивація, регрес у структурі зайнятості та погіршення якості робочої сили, плінність персоналу, приховане безробіття [3, с. 1074].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням ринку праці займалися А. Ачкасов, З. Бараник, Д. Богиня, І. Бондар, В. Васильченко, О. Волкова, В. Герасимчук, С. Головіна, С. Кривенко, О. Крушельницька, О. Левченко, Е. Лібанова, Г. Осовська, В. Петюх, В. Пухлій, У. Садова, Л. Семів, М. Шаленко, Л. Шевченко та інші.

Проте, донині залишаються актуальними завдання щодо вирішення проблем низької та неефективної зайнятості населення, невідповідності між попитом, пропозицією, ціною робочої сили, розвитку та нарощування компетенцій впродовж життя тощо. Зазначене вимагає визначення пріоритетних напрямів регулювання ринку праці та зайнятості населення на державному та регіональному рівнях, для чого необхідно мати відповідне статистичне й інформаційно-аналітичне забезпечення.

Мета і завдання дослідження – проведення багатовимірного статистичного аналізу ринку праці Волинської області за період 2016-2018 років.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, теорії розвитку, економічної та соціальної статистики. Поставлені у дослідженні завдання щодо проведення багатовимірного статистичного аналізу ринку праці вирішувались за допомогою таких методів та прийомів: порівняння, статистичного групування, аналізу, вивчення рядів динаміки, структурних зрушень.

Інформаційною та нормативно-правовою базою дослідження слугували матеріали Державної статистики України, Головного управління статистики у Волинській області: статистичні щорічники, бюлетені, доповіді; фахові, науково-публіцистичні матеріали.

Ринок праці – це складна динамічна система соціально-економічних та соціально-трудових відносин, яка формується в суспільстві з приводу обміну індивідуальної здатності до праці фізичної особи на відповідні умови та грошово-матеріальні цінності, які необхідні для повного відтворення робочої сили працівника та забезпечення життєдіяльності його родині. Ринок праці та зайнятість населення є важливим складником економічної системи держави. Забезпечення стабільного прозорого функціонування ринку праці є однією з умов інтенсивного розвитку економіки країни загалом, окремих регіонів зокрема.

Статистика ринку праці – це суспільна наука, яка досліджує кількісний бік масових явищ і процесів, що виникають на ринку праці, з метою виявлення якісних особливостей, взаємозв'язків і закономірностей у купівлі-продажу робочої сили (робочих місць) між економічно незалежними продавцями та покупцями [9, с. 63].

Відповідно до функцій ринкових структур, типу ринку (робочої сили та місць), регіональної специфіки, державної політики, визначаються завдання статистики ринку праці. Утім можна викласти і загальні завдання, до яких належать:

- збір та обробка інформації щодо стану і розвитку ринку, наприклад інформації, яка слугує базою маркетингу на всіх його рівнях;
- оцінка кон'юнктури ринку, у тому числі визначення основних пропорцій ринку та проведення їх аналізу;
- характеристика ринкових зв'язків (зовнішньоекономічних, а також міжгалузевих і міжрегіональних), аналіз окремих сегментів ринку праці, рівнів монополізації та конкуренції;
- досліджування місткості та насиченості ринку праці, його виробничого і споживчого потенціалу;
- дослідження руху робочої сили: розміру, структури та структурних зрушень, змін у динаміці, регіональних відмінностей, степені задоволення попиту на робочу силу;
- аналіз та прогноз попиту на робочу силу;
- оцінка рівня, структури, коливання, динаміки та співвідношень між попитом і пропонуванням робочої сили [1, с. 8].

В економічній літературі простежуються два методологічні підходи до оцінки ринку праці: діалектичний та функціональний. Діалектичний підхід передбачає оцінювання ринку праці з позиції

сукупності соціально-економічних відносин між людьми щодо відновлення робочої сили. Функціональний підхід передбачає оцінку ринку праці з позиції функціонально-економічних взаємозв'язків і руху робочої сили в період ринкових перетворень, а також знання механізму функціонування ринку праці, що сприятиме його комплексній оцінці в конкретній ситуації, яка є основою для проведення ефективної політики у сфері зайнятості.

Досліджуючи ринок праці, необхідно провести порівняльний аналіз основних його показників як в Україні загалом, так і у Волинській області за певний проміжок часу.

Статистичне дослідження ринку праці Волинської області передбачає:

- аналіз економічної активності, зайнятості населення, рівня безробіття;
- аналіз тенденцій зміни економічно активного та економічно неактивного населення;
- проведення аналізу чисельності зареєстрованих громадян, не зайнятих трудовою діяльністю;
- вивчення потреби підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць.

Вихідні дані наведені в таблиці (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних показників економічної активності населення України та Волинської області за 2013-2018 рр., тис осіб

Показники	Волинська область				Україна				Частка регіону в Україні у 2018
	2013	2016	2017	2018	2013	2016*	2017*	2018*	
Економічно активне населення									
у віці 15-70 років	483,6	431,8	418,1	419,0	21980,6	17955,1	17854,4	17939,5	2,3
працездатного віку	450,2	426,3	413,5	414,4	20478,2	17303,6	17193,2	17296,2	2,4
Зайняте населення,									
у віці 15-70 років	445,7	382,1	366,0	371,1	20404,1	16276,9	16156,4	17939,5	2,1
працездатного віку	412,3	376,6	361,4	366,5	18901,8	15626,1	15495,9	15718,6	2,3
Безробітне населення (за методологією МОП)									
у віці 15-70 років	37,9	49,7	52,1	47,9	1576,5	1678,2	1698,0	1578,6	3,0
працездатного віку	37,9	49,7	52,1	47,9	1576,4	1677,5	1697,3	1577,6	3,0
Рівень економічної активності населення, %									
у віці 15-70 років	64,8	57,7	55,8	55,9	65,0	62,2	62,0	62,6	–
працездатного віку	70,7	65,6	64,2	64,8	71,5	71,1	71,5	72,7	–
Рівень зайнятості населення, %									
у віці 15-70 років	59,7	51,0	48,8	49,5	60,3	56,3	56,1	57,1	–
працездатного віку	64,7	57,9	56,1	57,3	66,0	64,2	64,5	66,1	–
Рівень безробіття населення (за методологією МОП),%									
у віці 15-70 років	7,8	11,5	12,5	11,4	7,2	9,3	9,5	8,8	–
працездатного віку	8,4	11,7	12,6	11,6	7,5	9,7	9,9	9,1	–

Джерело: Розраховано на основі джерел [5, 6]

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та даних по Донецькій і Луганській областях.

Динаміка основних показників ринку праці за 2013-2018 рр. відображена за віковим критерієм: віком 15-70 років і працездатним віком.

Показники чисельності економічно активного населення Волинської області у віці 15-70 років за вказаний період зменшились з 483,6 до 419,0 тис осіб, працездатного віку – з 450,2 до 426,3 тис осіб;

відповідно це 2,3 % та 2,4 % від аналогічних показників по Україні в 2018 р.. Рівень економічно активного населення у віці 15-70 років склав 64,8 % від загальної чисельності населення цього віку у 2013 р., 57,7 % у 2016 і знизився до 55,9% у 2018 р.. Зазначимо, що ці показники значно нижчі відповідних показників по Україні – на 6-7 відсоткових пунктів (в. п.). Щодо осіб працездатного віку, то ці показники значно вищі – від 70,7 %, 64,2 % до 65,6 % відповідно, що також нижче від аналогічних показників по Україні. Впродовж всіх років показники знижуються.

Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років складала 445,7 тис осіб у 2013 р., 371,1 тис осіб у 2018 р., працездатного віку – 412,3 та 366,5 тис осіб відповідно. Це 2,3 % від аналогічного показника по Україні. Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років становив 59,7 % від чисельності всього населення цієї вікової групи у 2013 р., 49,5% – у 2018 році; рівень зайнятості осіб працездатного віку був більшим – у 2013 р. він склав 64,7%, у 2016 – 57,9%, у 2018 р. – 57,3 %.

Чисельність безробітного населення у 2013 р. становила 37,9, у 2016 – 49,7, у 2017 – 52,1, у 2018 р. – 47,9 тис осіб. Рівень безробіття населення за методологією МОП у віці 15-70 років в середньому за рік становив 12 %, рівень безробіття населення працездатного віку – 12,2 %. Ці показники вищі, ніж в середньому по Україні майже на 3 в. п..

Порівняння регіональних показників з показниками України свідчить про те, що тенденції однакові – зменшення показників у 2017 р., порівняно з 2016 р., в якому вони найкращі, не дивлячись, що в 2018 р. відбулось зростання. Проте ситуація на ринку праці у Волинській області гірша, ніж по Україні загалом.

Наступним кроком є аналіз динаміки основних показників ринку праці Волинської області (табл. 2).

Таблиця 2

Основні показники ринку праці Волинської області за 2016-2018 рр., тис осіб

Показники	2013	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		
					2018/ 2017	2018/ 2016	2018/ 2013
Середньооблікова чисельність штатних працівників	180,5	170,5	171,5	169,7	-1,8	-0,8	-10,8
Середньорічна чисельність зареєстрованих безробітних	12,2	11,0	9,7	8,1	-1,6	-2,9	-4,1
Потреба в працівниках на кінець звітного періоду	0,5	1,6	2,2	2,6	0,4	1,0	2,1
Навантаження на одне вільне робоче місце на кінець звітного періоду, осіб	21	6	4	3	-1	-3	-18
Працевлаштування зареєстрованих безробітних	12,9	11,9	12,0	10,6	-1,4	-1,3	-2,3

Джерело: Розраховано на основі [5].

Чисельність найманих працівників у Волинській області за досліджуваний період зменшилась: у 2018 р. порівняно з 2017 – на 1,8 тис осіб, порівняно з 2016 р. – на 0,8, а порівняно з 2013 – на 10,8 тис осіб.

Хоча потреба підприємств у працівниках постійно збільшується: на кінець 2018 р. порівняно з 2016 р. на 1 тис осіб, порівняно з 2017 – на 400, порівняно з 2013 – на 2,1 тис осіб. Ця позитивна тенденція призвела до зниження навантаження на одне вільне робоче місце – від 6 осіб до 3 осіб. Показник працевлаштування зареєстрованих безробітних у 2013 р. був найвищим – 12,9 тис осіб, за 2016-2018 рр. він знизився у 2018 р. на 2,3 тис осіб до 10,6 тис осіб.

Одними з найвагоміших показників ринку праці є рівень економічної активності та зайнятості населення, тому проаналізуємо тенденції зміни чисельності населення кожної з груп, визначивши показники абсолютного приросту за 2013-2018 рр. та середньорічний темп росту (зменшення) (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз економічної активності населення Волинської області за 2013-2018 роки

(у віці 15-70 років; тис осіб)

Показники	2013	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення			Середньорічний темп росту за 2013-2018 роки
					2018/ 2017	2018/ 2016	2018/ 2013	
Економічно активне населення	483,6	431,8	418,1	419,0	0,9	-12,8	-64,6	0,972
працездатного віку	450,2	426,3	413,5	414,4	0,9	-11,9	-35,8	0,984
старше працездатного віку	33,4	5,5	4,6	4,6	0,0	-0,9	-28,8	0,673
Зайняті	445,7	382,1	366,0	371,1	5,1	-11,0	-74,6	0,964
працездатного віку	412,3	376,6	361,4	366,5	5,1	-10,1	-45,8	0,977
старше працездатного віку	33,4	5,5	4,6	4,6	0,0	-0,9	-28,8	0,673
Безробітні	37,9	49,7	52,1	47,9	-4,2	-1,8	10,0	1,048
працездатного віку	37,9	49,7	52,1	47,9	-4,2	-1,8	10,0	1,048
старше працездатного віку	-	-	-	-	-	-	-	-
Економічно неактивне населення	262,7	316,2	331,2	330,6	-0,6	14,4	67,9	1,047
працездатного віку	187,0	223,5	230,1	225,1	-5,0	1,6	38,1	1,038
старше працездатного віку	75,7	92,7	101,1	105,5	4,4	12,8	29,8	1,069
Всього населення у віці 15-70 років	746,3	748,0	749,3	749,6	0,3	1,6	3,3	1,001
Рівень економічної активності, %	64,8	57,7	55,8	55,9	0,1	-1,8	-8,9	–
Рівень зайнятості, %	59,7	51,0	48,8	49,5	0,7	-1,5	-10,2	–
Рівень безробіття, %	7,8	11,5	12,5	11,4	-1,1	-0,1	3,6	–
Рівень зареєстрованого безробіття (на кінець року), %	1,8	2,1	2,0	1,9	-0,1	-0,1	0,1	–
Загальний коефіцієнт економічного навантаження, %	54,3	73,2	79,2	78,9	-0,3	5,7	24,3	–

Джерело: Розраховано на основі [5]

Дані таблиці свідчать, що чисельність економічно активного населення Волинської області за період 2013-2018 рр. зменшилась на 64,6 тис осіб, тобто майже на 13,2 %, щороку вона скорочувалась на 2,8 %. Чисельність економічно активного населення працездатного віку за ці роки знизилась на 35,8 тис осіб або на 8 %, тобто в середньому щороку на 1,6 %. Чисельність населення старше працездатного віку порівняно незначна і зменшилась за 2013-2018 рр. на 28,8 тис осіб і становила 2018 р. 4,6 тис осіб, тобто відбувалось зменшення на 32,7 % щороку.

Зміна показників рівня економічної активності підтверджує ці тенденції: у 2018 р. показник зменшився на 8,9 в. п. порівняно з 2013 роком, порівняно з 2017 – зріс на 0,1 в. п. пунктів, за три роки – зменшився на 1,8 в. п.

Чисельність зайнятого населення за 2013-2018 рр. зменшилась на 74,6 тис осіб або на 16,7 %, тобто щороку вона скорочувалась на 3,6 %. Чисельність зайнятого населення працездатного віку у 2018 р. зросла на 5,1 тис осіб порівняно з 2017 р., за три роки відбулось зменшення на 10,1 тис. осіб, порівняно з 2013 р. – на 45,8 тис осіб або на 11,1 %, щорічне скорочення ставить 2,3 %. Особливе занепокоєння викликає той факт, що за 2013-2018 рр. питома вага економічно активного населення в працездатному віці становить 55,4 %, зайнятого – 61,4% від загального зменшення.

Чисельність зайнятого населення старше працездатного віку змінювалась так само, як і чисельність економічно активного населення старше працездатного віку. Рівень зайнятості у 2018 р. порівняно з 2013 зменшився на 10,2 в. п., а порівняно з 2017 – зріс на 0,7 % в. п..

Щодо безробітних, то їх чисельність змінювалась так: за 2016-2018 рр. відбулось зменшення на 1,8 тис осіб, у 2018 р. порівняно з 2013 вона збільшилась на 10,0 тис осіб, тобто щороку в середньому

зростала на 4,8 %. Рівень зареєстрованого безробіття на кінець року невисокий – найнижче значення 1,8 % у 2013, найбільше – 2,1 % у 2016 році. Позитивною тенденцією є його зменшення.

Економічно неактивне населення в 2018 р. порівняно з 2013 зросло на 67,9 тис осіб або на 25,8 %, середньорічний темп приросту склав 4,7 %.

Про негативні тенденції в демографічній [2, с. 227], соціальній та економічній структурі населення, на ринку праці області свідчить також значне зростання коефіцієнта економічного навантаження: якщо у 2013 р. економічно неактивне населення становило 54,3 % від економічно активного, то в 2018 р. – 78,9 %.

Важливою характеристикою, що відображає якість економічно активного населення є рівень освіти. У таблиці 4 відображені показники чисельності економічно активного населення Волинської області за рівнем освіти.

Таблиця 4

Аналіз економічно активного населення Волинської області за рівнем освіти

Рівень освіти	2013		2016		2017		2018		Абсолютне відхилення, тис осіб		
	тис осіб	%	тис осіб	%	тис осіб	%	тис осіб	%	2018/2017	2018/2016	2018/2013
Всього	483,6	1,000	431,8	1,000	366,0	1,000	419,0	1,000	0,9	-12,8	-64,6
повна вища	107,0	0,221	108,3	0,251	102,3	0,280	105,7	0,252	3,4	-2,6	-1,3
базова вища	3,6	0,007	4,2	0,010	3,9	0,010	2,9	0,007	-1,0	-1,3	-0,7
неповна вища	85,3	0,176	76,1	0,176	62,6	0,171	85,2	0,203	22,6	9,1	-0,1
професійно-технічна	-	-	128,3	0,297	88,9	0,243	97,9	0,234	9,0	-30,4	97,9
повна загальна середня	267,6	0,553	108,7	0,252	104,3	0,285	121,1	0,289	16,8	12,4	-146,5
базова загальна середня	19,3	0,040	6,2	0,014	4,0	0,011	6,2	0,015	2,2	0,0	-13,1
початкова загальна або не мають освіти	0,8	0,003	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,8

Джерело: Розраховано на основі [5]

За даними таблиці 4 визначимо структурні зрушення економічно активного населення Волинської області за рівнем освіти.

Індекс структурних зрушень у 2018 р. порівняно з 2017 р.:

$$I_{18/17} = (|0,252 - 0,280| + |0,007 - 0,010| + |0,203 - 0,171| + |0,234 - 0,243| + |0,289 - 0,285| + |0,015 - 0,011|) / 6 \cdot 100\% = 1,3\%.$$

Індекс структурних зрушень у 2018 р. порівняно з 2016 р.:

$$I_{18/16} = (|0,252 - 0,251| + |0,007 - 0,010| + |0,203 - 0,176| + |0,234 - 0,297| + |0,289 - 0,252| + |0,015 - 0,014|) / 6 \cdot 100\% = 2,2\%.$$

Індекс структурних зрушень у 2018 р. порівняно з 2013 р.:

$$I_{18/13} = (|0,252 - 0,221| + |0,007 - 0,007| + |0,203 - 0,176| + |0,234 - 0,0| + |0,289 - 0,553| + |0,015 - 0,040| + |0,0 - 0,003|) / 7 \cdot 100\% = 8,3\%.$$

Результати розрахунків свідчать про такі структурні зрушення.

У 2018 р. порівняно з 2017 р. структура економічно активного населення за рівнем освіти залишається переважно незмінною, оскільки структурні зрушення незначні – індекс структурних зрушень становить 1,3 %. Питома вага економічно активного населення з професійно-технічною освітою зменшилась на 0,9, з базовою вищою – на 0,3 в. п.. Частки за іншими рівнями освіти збільшились, найбільше зростання спостерігалось у частки економічно активного населення з повною вищою освітою на 2,8, неповною вищою – на 3,2 в. п..

За даними таблиці 4 структурні зрушення у 2018 р. порівняно з 2016 р. є більш значними, індекс структурних зрушень становить 2,2 %. Частка економічно активного населення з неповною вищою освітою зросла на 2,7; з повною загальною середньою – на 3,7 в. п.. Частка населення з професійно-технічною освітою зменшилась на 6,3 в. п., що є дуже негативним моментом для розвитку економіки області, оскільки істотним чинником ефективного розвитку регіону виступає інноваційна діяльність підприємств, яка не можлива без підготовки робітничих кадрів [7, с. 7]. Отже, питома вага зайнятих за три останні роки змінилась більш істотно.

У зв'язку з тим, що в 2013 р. за рівнем освіти виділялось лише шість груп (професійно-технічна освіта не виокремлювалась) структура економічно активного населення зазнала істотних змін: індекс структурних зрушень становив 8,3 %. Питома вага економічно активного населення з повною вищою освітою збільшилась на 3,1, з неповною вищою – на 2,7 в. п..

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасний ринок праці України та регіону визначається диспропорцією між попитом та пропозицією робочої сили, що знаходить відображення у професійно-кваліфікаційній невідповідності. Розбіжності між якістю підготовки та кількістю кадрів зумовлює зростання структурного безробіття, яке впливає на ефективність економіки, розвиток науково-технічного прогресу, скороченню ВВП [10], що вимагає реформування української економіки. Здійснення управлінської функції та планової діяльності ринковими структурами всіх рівнів неможливо без статистичного досліджування ринку праці, яке включає виявлення тенденцій і пропорцій ринку, визначення всіх взаємозв'язків, що виникають у процесі трудової діяльності людей, оцінку ринкової ситуації щодо зайнятості та безробіття [8, с. 322], вивчення ефективності попиту та пропонування робочої сили тощо.

Комплексний статистичний аналіз показав, що показники економічної активності у 2016 р. були найкращими, у 2017 р. вони погіршилися, а в 2018 р. дещо зросли, проте не досягали рівня 2016 р.. Рівень економічної активності населення області за три роки знизився на 9%, рівень зайнятості знизився на 10,9%, рівень безробіття зріс на 4,7%.

Здійснений порівняльний аналіз тенденцій зміни чисельності економічно активного та економічно неактивного населення Волинської області з аналогічними по Україні показує, що тенденції змін однакові, проте показники, що характеризують ринок праці регіону в 2016-2018 рр. гірші, ніж по Україні.

Результати розрахунків структурних зрушень в чисельності економічно активного населення Волинської області за рівнем освіти свідчать, що вони незначні, проте є позитивна динаміка щодо зростання показників чисельності населення з вищою освітою.

Перспективою подальших досліджень є аналіз причинно-наслідкових зв'язків показників ринку праці [4], виявлення закономірностей та прогнозування показників, що характеризують ринок праці Волинської області.

Джерела та література

1. Бараник З. П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка: монографія. Київ: КНЕУ, 2007. 387 с.
2. Бегун С. І. Застосування кластерного аналізу для дослідження демографічної ситуації у регіоні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. № 2 (6). С. 122-128.
3. Кваша О. С. Ринок праці в Україні: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 22. С. 1074-1079.
4. Кикош Ю. В. Система статистичних показників інтенсивності економічної активності населення всіх рівнів освіти. *Економічна наука*. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/26.pdf
5. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Туринський процес 2016. Україна. Регіональний рівень. Аналіз системи професійно-технічної освіти Волинської області. Проект Європейського Фонду Освіти «Туринський процес 2016-17». Міністерство освіти і науки України, Європейський Фонд Освіти. Київ: «Вік принт», 2016. 99 с.
8. Черчик Л.М. Основні тенденції розвитку молодіжного сегменту ринку праці Волинської області та оцінка дієвості механізмів державного регулювання зайнятості молоді. *Збірник наукових праць. Економічні науки*. Серія «Регіональна економіка». Вип. 7 (27). Ч. 5. Луцьк: ЛНТУ, 2010. С. 320-338.

9. Шубалий О. М. Економічна статистика. Навчальний посібник. Луцьк: ЛНТУ, 2010.
10. Як змінився ринок праці в Україні. «Роботодавець». URL: <https://robotodavets.org.ua/2018/12/12/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini.html>

References

1. Baranyk Z. P. (2007) Funkcionuvannya rynku praci: statystychna ocinka [Labor market functioning: statistical evaluation]: monohrafiya. Kyjiv: KNEU. 387. [in Ukraine].
2. Begun S. I. (2016) Zastosuvannya klasternogho analizu dlja doslidzhennja demohrafichnoji sytuaciji u rehionii. [Using cluster analysis for the research of the demographic situation in regione], *Ekonomichnyj chasopys Skhidnojevropejskogho nacionaljnogho universytetu imeni Lesi Ukrajinky*. 2016. 2 (6). 122-128 [in Ukraine].
3. Kvasha O. S. (2018) Rynok praci v Ukrajini: analiz suchasnogho stanu ta perspektyvy rozvytku [Labor market in ukraine: analysis of the modern state and prospect of development]. *Ghlobaljni ta nacionaljni problemy ekonomiky*. Vypusk 22. 1074-1079 [in Ukraine].
4. Kykosh Ju. V. (2018) Systema statystychnykh pokaznykiv intensyvnosti ekonomichnoji aktyvnosti naselennja vsikh rivniv osvity [The system of statistical indicators of the intensity of economic activity of the population with different levels of education]. *Ekonomichna nauka*. Retrieved from: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/26.pdf [in Ukraine].
5. The Main Directorate of Statistics in Volyn Region. (2019) Retrieved from <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua> [in Ukraine].
6. State Statistics Service of Ukraine. (2019) Mode of access <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukraine].
7. Turin process 2016. (2016) Ukraine. Regional level. Analysis of the system of vocational education of the Volyn region. Project of the European Foundation for Education "Turin Process 2016-17". Ministry of Education and Science of Ukraine, European Education Fund. Kyjiv: «Vik prynt». 99 [in Ukraine].
8. Cherchuk L.M. (2010) Osnovni tendenciji rozvytku molodizhnogho seghmentu rynku praci Volynskoj oblasti ta ocinka dijevosti mekhanizmiv derzhavnogho rehuljuvannya zajnjatosti molodi [The main tendencies of development of the youth segm]. *Zbirnyk naukovykh pracj. Ekonomichni nauky*. Serija «Reghionaljna ekonomika». Vyp. 7 (27). Ch. 5. Lucjk: LNTU. 320-338 [in Ukraine].
9. Shubalyj O. M. Ekonomichna statystyka. [Economic statistics]/ Navchalnyj posibnyk. Lucjk: LNTU, 2010 [in Ukraine].
10. How the labor market in Ukraine has changed. (2018) *Robotodavecj*. Retrieved from <https://robotodavets.org.ua/2018/12/12/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini.html> [in Ukraine].

Стаття надійшла до редакції 03.10.2019 р.

УДК657:004.9]:334.72-057.17

Kulynych Myroslava,
Ph.D. in Economics. Associate Professor
of Accounting and Audit Department,
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Lutsk, ORCID ID 0000-0001-9024-2924,
e-mail: kulmiros@gmail.com

Shepelyuk Nataliya
applicant of education,
Lesya Ukrainka East European National University,
Lutsk, ORCID ID 0000-0001-7732-4837
e-mail: shepelyuk41@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-189-197>